

תשע"ו - Chayei Sarah - WhatsApp

(1- הכרת האדם בנפשו היא בבחינת 'דיעת המציאות' בלבד ולא 'השגת המהות' - "והנה, התפעלות החיות באברים ניכר ונראה, אבל מהות ועצמות החיות אינו נראה וניכר כלל") (תו"א חיי שרה ד"ה יפה שעה אחת).
כלומר:

ידוע אשר מהות ועצמות הנפש אינה מתלבשת בהגוף ולא 'נתפסת' בו, כי אם רק הארה חיצונית ממנה בלבד. ומכיון שכן, מובן שמה שהגוף משיג מהנפש הוא רק 'פעולת' ('התפעלות') הנפש ("כאשר אנו רואים שהיד מתנענע והרגל מהלכת אנו מרגישים ממילא שיש מציאות נפש רוחני המחיה אותם וממשיך בהם כח התנועה וההילוך") (פלא הרימון ד"ה זה), ולא מהותה וענינה (דיעת המציאות ולא השגת המהות).
והטעם לכך: האפשרות להשיג דבר רוחני, הוא רק כאשר ישנו לאותו דבר רוחני 'כלי' גשמי. ולכן, כיון ש'מהות' הנפש אינה מתלבשת באברי הגוף, נמצא, דאין לנפש שום כלי גשמי. וזה שבכל זאת משיג האדם שישנה מציאות של הנפש, הסיבה לכך היא, שכן ממה שהגוף הגשמי חי, מן ההכרח שיש מציאות של נפש המחיה אותו.
(ע"פ תו"א חיי שרה ד"ה יפה שעה אחת)

(2 - מה הדרך בה הנברא המוגבל יכול להתקשר עם הבורא הבלי גבול - כאשר משה עלה לקבל את הלוחות, בא בתוך הענן שכסה את ההר, ושהה שם ארבעים יום וארבעים לילה ולא אכל ולא שתה, אלא היה גופו ניזון ממצון רוחני לבד, כנאמר 'לחם אבירים' (-מלאכים) אכל איש (-משה)', וכמו שהמלאכים ניזונים ממצון רוחני, כך היה משה ניזון ממצון רוחני. ואיך יתכן שגשמי יקבל חיות מרוחני שהם באין ערוך זה מזה?
אלא הענין:

כשיש ב' דברים שאין להם שום ערך ויחס זה לזה, יש צורך ב'ממוצע' שיחבר אותם, וענין הממוצע הוא שכלול בו מב' הדברים. כמשל מתורגמם, שמבין את השפה של האיש המדבר וגם של האיש אליו הוא מדבר, ולכך יכול לקשר ביניהם.
וכמו כן במשה, שורש ה'ענן' היה ממדריגה אלקית עליונה מאד, וביחד עם זה מדריגה עליונה זו נשתלשלה וירדה למטה להיות ענן גשמי. ולכך על ידו משה, איש גשמי, היה יכול להיות ניזון ממצון רוחני בהיותו בהר, כי הענן היה כלול מב' קצוות אלו - שרשו העליון הרוחני, והשתלשלותו להיות ענן גשמי.
וכך הוא לגבי הקשר שלנו עם ה', שאין ערך כלל בינינו הנבראים לגבי הבורא הבלי גבול, וכדי שנוכל להתקשר עמו יתברך יש צורך ב'ממוצע'. וזהו ענין תורה ומצוות, שמחד גיסא יש להם שורש נעלה מאד - רצונו וחכמתו יתברך - ולאידך, ירדו ונתלשבו בגשמיות עולם הזה, כי המצוות הן בדברים גשמיים, וכן התורה עוסקת במקרים גשמיים. וע"י שמקיימים תורה ומצוות, להיותם בבחינת 'ממוצע', יכולים להתקשר עם הקב"ה עצמו.

(ע"פ תו"א חיי שרה ד"ה יפה שעה אחת)

(3- הטעם הפנימי לכך ש'כל מה שברא הקב"ה בארץ, ברא באדם' - ישנו כלל אשר 'סוף מעשה במחשבה תחלה', וביאור הענין יובן ע"פ משל מאדם שעולה בדעתו לבנות לעצמו בית לדור בו, שתחילת המחשבה היא בית מושלם כפי שהוא אחרי גמר בנייתו. ולאחר שעולה בדעתו הרצון לבית הבנוי והמושלם, הרי הוא ממשיך ומהרהר אודות התהליך בו יבנה את הבית.
נמצא, שה'סוף מעשה' - הבית בגמר בנייתו, עולה ב'מחשבה תחילה' - תחילת רצון ומחשבת האדם.
וכך הוא למעלה: האדם נברא בסוף כל הבריאה, ביום אחרון של מעשה בראשית, לאחר בריאת שאר הנבראים, ומכל מקום, האדם נעלה יותר מכל הנבראים שנבראו לפניו.

ולא רק שהאדם הוא במעלה עליונה מכל הנבראים, אלא עוד זאת, הכל נברא בעבורו, היינו התכלית והמטרה העיקרית של כל הבריאה בששת ימי המעשה היא עבור האדם שנברא לבסוף.
ומטעם זה כל העולם כולו 'נמצא' באדם אחד, כמאמר רז"ל (אבות דרבי נתן פל"א) 'כל מה שברא הקב"ה בארץ, ברא באדם', כי האדם הוא 'עולם קטן' וכל ענין שישנו בעולם יש דוגמתו גם באדם, כדי להראות שכל הנבראים שבעולם נבראו בעבורו. ולכך, הגם שהאדם נברא ב'סוף מעשה', אין זה סימן שהוא הנברא במדריגה הנמוכה ביותר, אלא אדרבה - משום שהוא גבוה במדריגתו מכולם, והוא שעלה ב'מחשבה תחילה'.

(ע"פ תו"א חיי שרה ד"ה יוצא יצחק לשוח בשדה)

(4- מי יכול להתקשר בהקב"ה עצמו, נשמות בגן עדן, או נשמות בגופים? -

ענין עולם הבא הוא תענוג הנשמות מהשגת אלקות, כמאמר רז"ל: 'צדיקים יושבים כו' ונהנין מזיו השכינה'. והנה, תענוג זה הוא נפלא מאד, ואי אפשר כלל לנבראים שבעולם הזה הגשמי להגיע לתענוג כזה, לא מיניה ולא מקצתיה, ואין להם שום השגה במהות האור האלקי שבגן עדן. ואף על פי כן, אמרו רז"ל: 'יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא', היינו מכל התענוג הנפלא שבגן עדן.

והביאור בזה:

כי אור אלקי זה אשר שייך בו השגה (אף שמדובר אודות השגת הנשמות שבגן עדן) אינו 'פנימיות' אורו יתברך כמו שהוא בעצמותו, אלא רק בבחינה חיצונית, הנקראת 'אחוריים', היינו הארה המאירה לזולת כפי יכולת קבלתו.

וזהו הביאור הפנימי במה שביקש משה 'הראני נא את כבודך', ועל זה ענה הקב"ה: 'וראית את אחורי' - שיוכל להשיג רק בחינה חיצונית ('אחוריים') מאורו יתברך; 'ופני לא יראו' - אבל את אורו העצמי של הקב"ה לא יוכל לראות.

ועל זה ממשיך שם: 'לא תוכל לראות את פני, כי לא יראני האדם וחי', כלומר, אילו הנשמה היתה משיגה ו'רואה' את בחינת 'פני' - פנימיותו יתברך - היתה מתבטלת ממציאיתה לגמרי.

ואילו ע"י המצוות 'תופסים' בעצמותו ית' ממש שאינו מתגלה בגן עדן, היות ש'סוף מעשה' - מעשה המצוות בגשמיות, 'במחשבה תחילה' - שרשם למעלה ביותר, בעצמותו ית' ממש.

(ע"פ תו"א חיי שרה ד"ה ויצא יצחק לשוח בשדה)